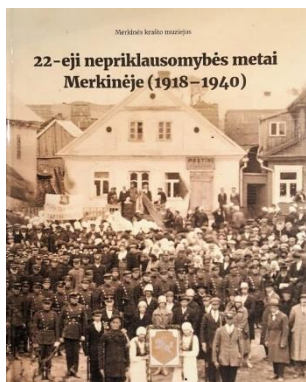
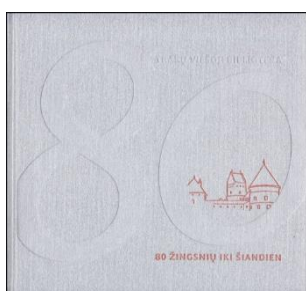

Kraštotyros leidiniai. 2020 m.

22-eji nepriklausomybės metai Merkinėje (1918–1940 m.) / [sudarytojas Mindaugas Černiauskas]. –Merkinės krašto muziejus, 2020 ([Vilnius]: Pasaulio kalbos). – 349, [1] p.: iliustr., faks., portr., žml., nuotr.

Kaip teigė leidinio sudarytojas M. Černiauskas, apie Merkinės miestelį pasakoja knygoje panaudoti archyvuose saugomi to laikmečio dokumentai, muziejuje sukauptas nemažas miestelio gyventojų muziejui dovanotų senų fotografijų rinkinys, ano meto spaudoje miestelio gyvenimą nušviečiantys straipsniai, senųjų miestelio gyventojų liudijimai. Knygoje spausdinamos Merkinės miestelio tarnautojų, aktyvių visuomenės narių biografijos, aptariama Merkinės centrinės dalies architektūros apžvalga.

80 žingsnių iki šiandien / Trakų viešoji biblioteka; [sudarytojos Danguolė Banevičienė, Rasa Selickaitė, Loreta Maliužinaitė, Edita Kairaitienė, Julija Pulokienė, Jolanta Abucevičienė]. – [Vilnius]: Asociacija „Slinktys“, [2020]. – 226, [2] p.: iliustr., faks., portr.

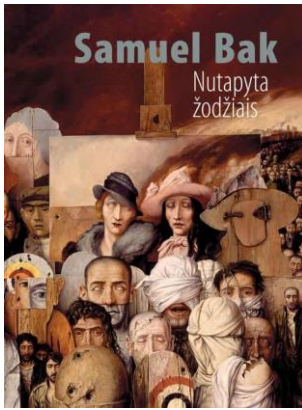
Knyga skirta Trakų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 80-mečiui. Leidinyje apžvelgiama aštuoniasdešimt bibliotekos gyvavimo akimirku, kurios parašytos pasitelkus iki šiol neskelbtą bibliotekos metraščių, kronikų archyvą, ataskaitas, duomenis papildant autentiškais buvusių ir esamų darbuotojų prisiminimais, juos iliustruojant vaizdiniais dokumentais, citatomis, laikantis kuo nuoseklesnio chronologinio pateikimo. Lyg dėlionėje iš 80 fragmentų, knygoje susidėlioja tai, kas bibliotekoje vyko, kuo ji gyveno, kokius laikotarpio išskeltus uždavinius sprendė, pradedant bibliotekos įsteigimu tarpukario metais, balansuojant tarp ideologijos ir praktikos penkis dešimtmečius trukusios okupacijos, sklendžiant pakylėtais Atgimimo ir atkurtos Lietuvos nepriklausomybės metais, baigiant šių dienų realijomis.

Acta Academiae Artium Vilnensis = Vilniaus dailės akademijos darbai / redakcinė kolegija: A. Butrimas ... [et al.]. – [T.] 1-. – Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1993-.

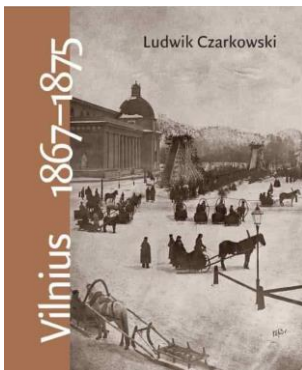
T. 98. – Tarpukario Vilnius: dailės ir architektūros pavidalai 1919–1939 metais = Interwar Vilnius (1919–1939): Shapes of Art and Architecture / sudarė Algė Andriulytė. – 2020 (Vilnius: Standart Impresa). – 376, [2] p.: iliustr., faks., portr.

Leidinyje publikuojami dailės istorijos ir teorijos, architektūros, paveldo specialistų tyrinėjimai, kuriuose siekiama atsakyti į klausimus: ar buvo (koks buvo) vilnietiškas modernizmas? kokios jo sąsajos su vietos tradicija ir paveldu? kokios priežastys galėjo lemti vilnietiško modernizmo (ne)susiklostymą? koks buvo valstybės institucijų ar pavienių asmenų vaidmuo formuojant dailės, architektūros ir paveldosaugos procesus? Lietuvos ir Lenkijos tyrėjų bendromis pastangomis atveriamos naujos tarpukario Vilniaus dailės ir architektūros istorijos atodangos parodo, kaip dailininkų, architektų, dailės ir architektūros restauratorių bei konservatorių darbai tampa miesto ir miestiečių gyvenimo kultūrine savastimi, politinių realijų artefaktais ar iškalbingais vizualiniais dokumentais.

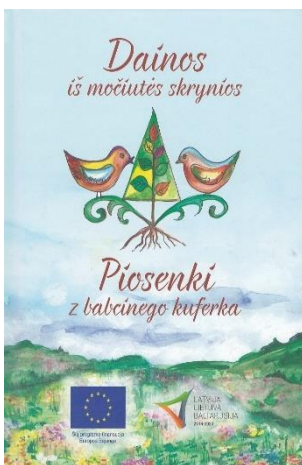
Bak, Samuel. Nutapyta žodžiais: Vilniaus prisiminimai. – 2-oji papild. laida. – Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras: Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus, 2020. – 466, [2] p.: iliustr., portr.

Pasaulyje žinomo litvakų menininko Samuelio Bako autobiografinėje knygoje „Nutapyta žodžiais. Vilniaus prisiminimai“ išspausdinti autoriaus prisiminimai apie gimtąjį miestą, laikotarpį, praleistą Vilniaus gete ir HKP žydų darbo stovykloje, artimiausius žmones, jų tragiškus likimus Antrojo pasaulinio karo metais. Antroji knygos laida papildyta rašytojo Amoso Ozo pratarme. Leidinys iliustruotas nuotraukomis iš S. Bako asmeninio archyvo ir menininko darbų reprodukcijomis.

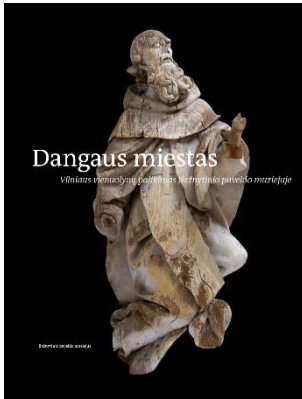
Czarkowski, Ludwik. Vilnius, 1867–1875: (atsiminimai) / Ludwik Czarkowski; iš lenkų kalbos vertė Stanislovas Žvirgždas; [Juozapo Čechavičiaus fotografijos]. – Vilnius: Aštuntoji diena, 2020. – 143, [1] p.: iliustr.

Vilniaus istoriografiniame pasakojime svarbią vietą užima visuomenės veikėjo, kraštotyrininko, mediko, vieno Vilniaus mokslo bičiulių draugijos steigėjų Liudviko Čarkovskio (Ledike Czarkowski, 1855–1928) atsiminimai apie gyvenimą 1867–1875 m. posukiliminiame Vilniuje, carinės valdžios valingai verčiamame Rusijos imperijos užkampiu. Pensione ir mokykloje autoriaus patirti įspūdžiai, miesto ir apylinkių aprašymai bei daugybė kitų unikalių istoriografinių bei kasdienio miesto gyvenimo faktų sugulė į atsiminimų puslapius, kurie pirmą kartą lenkų kalba pasirodė tik po autoriaus mirties, 1929 metais. Sodria kalba, spalvingai ir gyvai L. Čarkovskis piešia miesto žemėlapi, detaliai aprašo to meto krautuves, knygynus, prekyvietes, pasakoja šmaikščius nuotykius iš savo mokytojų gyvenimų, atskleidžia pikantiškas ir negirdėtas XIX a. antrosios pusės miesto istorijas. Knygos pasakojimą papildė žymiausio to laikotarpio Vilniaus fotografo Juozapo Čechavičiaus miestovaizdžio ir apylinkių nuotraukos.

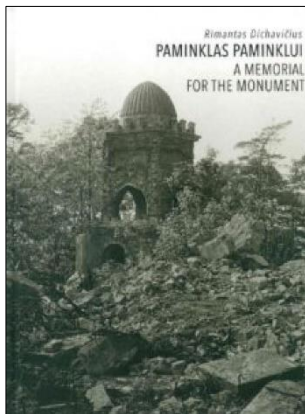
Dainos iš močiutės skrynios = Piosenki z babcinego kuferka / [tautosaką užrašė ir dainyną parengė Helena Bakulo]. – Vilnius: [Standartų spaustuvė], 2020 (Vilnius: Standartų sp.). – 89, [7] p.: iliustr., portr.

Dainyną sudaro 30 senųjų Vilniaus krašto dainų, užrašytų iš 7 pateikėjų. Dainas iššifravo ir melodijas užrašė Katažyna Žemaitin. Leidinys iliustruotas piešiniais, sukurtais 2019 m. V. Sirokomlės muziejuje vykusio renginio dalyvių.

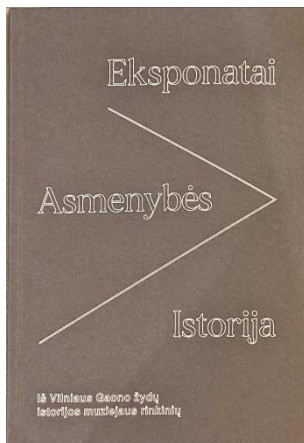
Dangaus miestas: Vilniaus vienuolynų palikimas Bažnytinio paveldo muziejuje / sudarytoja [ir katalogo tekstų autorė] Dalia Vasiliūnienė; [istorinių apybraižų autoriai Martynas Jakulis, Liudas Jovaiša, Dalia Vasiliūnienė]. – Vilnius: Bažnytinio paveldo muziejus, 2020. – 353, [2] p.: iliustr. – Santr. angl. – Literatūra apie Vilniaus vienuolynus: p. 347-348. – Bibliogr., p. 349-350, ir išnašose.

Bažnytinės dailės tyrinėtoja, senosios auksakalystės ekspertė, Žemaičių Kalvarijos ir Vilniaus bernardinų menotyrininkė Dalia Vasiliūnienė, Bažnyčios istorikas, knygos apie Vilniaus vyskupus autorius, jėzuitų tinklaraštininkas Liudas Jovaiša ir Vilniaus špitolių istorijos žinovas Martynas Jakulis pristato Lietuvos sostinėje veikusių senųjų vienuolijų istoriją. Beveik 400 puslapių gausiai iliustruotas, mokliškai patikimas, bet lengvai suprantamas pasakojimas veda skaitytoją sostinės gatvėmis: nuo pirmųjų, dar viduramžiais čia įsikūrusių pranciškonų ir dominikonų konventų iki XVIII a. Vilniuje miestiečių labai besidarbavusių šaričių špitolių. Leidinyje aprašomi vienuolijų bažnyčias puošę kūriniai, naudoti liturginiai reikmenys. Akcentuojant Bažnytinio paveldo muziejuje esančias vienuolynų dailės vertybes, trumpai papasakojama ir kiekvienos Vilniuje veikusios bendruomenės istorija. Supažindinama su visų knygoje minimų vienuolijų įkūrėjais ir šventaisiais, vienuolynų fundatoriais ir eiliniaisiais, jų pastangomis kurti Vilnių, puošti jį architektūros ir meno paminklais, steigti pirmąsias Lietuvoje švietimo, socialines, karitatyvines institucijas.

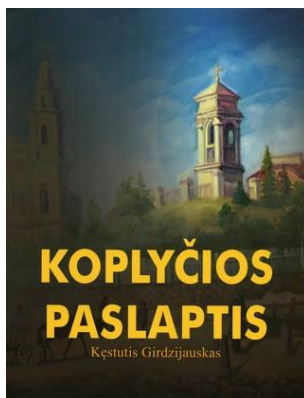
Dichavičius, Rimantas. Paminklas paminklui: Vilniaus žydų kapinėms Olandų gatvėje atminti = A memorial for a monument: in memory of the Jewish cemetery on Olandų Street in Vilnius: [albumas]. – Vilnius: R. Dichavičius, 2020 (BALTO print). – 112 p.: iliustr.

Albume pateikiamos Sovietų valdžios įsakais sunaikintų Naujųjų žydų kapinių 1961–1964 metų nuotraukos, kuriose atsispindi ne tik buldozeriais griaujami paminklai, bet ir autoriaus – dailininko ir fotomenininko Rimanto Dichavičiaus – refleksijos. Knygoje spausdinamas Vidos Girininkienės straipsnis apie Vilniaus žydų kapines ir Karolio Naujokaičio sudaryta šių kapinių istorinių nuotraukų, saugomų Lietuvos ir užsienio archyvuose, panorama, į kurią įsilieja ir dailininko Vinco Kisarausko bei muzikologo Rimanto Gučo užfiksuoti kadrai.

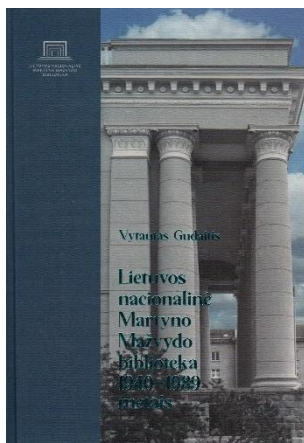
Ekspوناتai, asmenybės, istorija: iš Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejaus rinkinių / [sudarė Vilma Gradinskaitė, Iona Murauskaitė, Kamilė Rupeikaitė]. – [Vilnius]: [Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus], [2020] ([Biruliškės, Kauno r.]: Kopa). – 113, [3] p.: iliustr., faks.

Leidinyje apžvelgiama Vilniaus Gaono žydų muziejaus istorija, pristatomi 53 vertingiausi muziejaus ekspوناتai: ritualiniai objektai ir kiti daiktai, spaudiniai ir rankraščiai, fotografijos, tapybos, grafikos, akvarelės darbai, piešiniai, skulptūros ir medaliai.

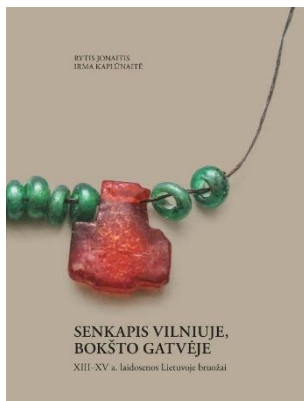
Girdzijauskas, Kęstutis. Koplyčios paslaptis. – Vilnius: [Standartų spaustuvė], 2020. – 63, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Rašytojo Kęstučio Girdzijausko knygoje pasakojama apie vieną didžiausių praeito šimtmečio Vilniaus mįslių – sovietų valdžios slėptą ir daugumos užmirštą Šnipiškių Jėzaus koplyčios pastatymo ir nugriovimo istoriją, Lietuvos pokario realijas, sprendimų priėmimo aplinkybes.

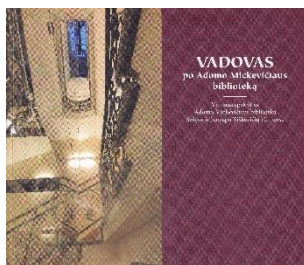
Gudaitis, Vytautas. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka 1940–1989 metais. – Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2020 (Utena: Utenos Indra). – 434, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje apžvelgiama Nacionalinės bibliotekos ištakos ir veikla iki 1940 m. rugpjūčio, nagrinėjama veikla pirmosios sovietų okupacijos ir aneksijos metais (1940 m. rugpjūtį–1941 m. birželį), nacių okupacijos metais (1941 m. birželį–1944 m. rugpjūtį), stalinizmo metais (1944–1953 m.), taip pat Valstybinės respublikinės bibliotekos Kaune veikla (1954–1963 m.), bibliotekos Vilniuje veikla (1963 m. gruodis–1989 m.). Leidinyje pasakojama, kaip praityje buvo aptarnaujami skaitytojai, kaip ir kokia vykdyta bibliografinė veikla, mokslinis darbas, kaip ilgainiui buvo automatizuoti bibliotekiniai-bibliografiniai procesai. Knygoje daug dėmesio skirta bibliotekos personalui, jos struktūros pokyčiams, metodinio darbo organizavimui ir bibliotekoms teikiamai metodinei pagalbai.

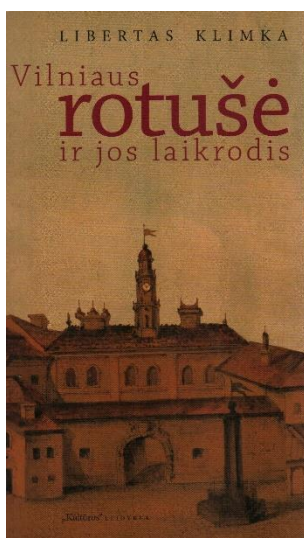
Jonaitis, Rytis. Senkapis Vilniuje, Bokšto gatvėje: XIII–XV a. laidosenos Lietuvoje bruožai / Rytis Jonaitis, Irma Kaplūnaitė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2020 (Vilnius: Standart Impresa). – 586, [1] p.: iliustr., diagr.

Monografijoje pristatoma kapinyno Bokšto gatvėje medžiaga, išsamiai aptarti laidosenos jame bruožai. Knygoje siekiama išanalizuoti kapinyną aprėpiant gerokai platesnį laidosenos Lietuvoje ir kaimyniniuose kraštuose kontekstą, aptarti Vilniaus, kaip daugiakultūrio miesto, ypatumus, tuometės visuomenės bruožus bei istorinę situaciją, kuri leido dar pagoniškame mieste atsirasti krikščioniškam (stačiatikiškam) laidojimo paminklui. Skaitytojas galės susidaryti išsamesnį vaizdą apie XIII–XV a. laidojimo paminklus, laidosenos bruožus, tyrimų būklę, naujausias interpretacijas Lietuvoje ir užsienyje. Kapinyno tyrimai paskatino pažvelgti ir į kasdienį Vilniaus miestiečių gyvenimą, tuometės visuomenės demografinę situaciją.

Kazakevičiūtė, Asta. Vadovas po Adomo Mickevičiaus biblioteką: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus biblioteka Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmuose: skirta bibliotekos 70 metų jubiliejui (1950–2020). – Vilnius: Žara, [2020] (Kaunas: Regrafas). – 79, [1] p.: iliustr., brėž., faks.

Vadovas skirtas tiems, kurie nori susipažinti su bibliotekos pastato ir pačios bibliotekos istorija. Pirmoje leidinio dalyje pristatoma bibliotekos pastato istorija, bibliotekos patalpos ir paslaugos. Antrą knygos dalį sudaro 7 pasakojimai skirtingomis temomis: apie Trakų gatvės istoriją, gyvenimą Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmuose, atskirus gyventojus, apie kuriuos dabar žinome tik pavienius faktus. Viena istorijų pasakoja apie kadaise veikusį bibliotekos darbuotojų teatrą.

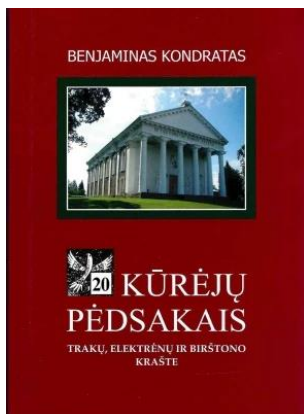
Klimka, Libertas. Vilniaus rotušė ir jos laikrodis: istoriografinė studija. – Vilnius: „Kultūros“ leidykla, [2020]. – 143, [1] p.: iliustr., faks.

Gamtos mokslų daktaro, etnologo, mokslo istoriko, rašytojo Liberto Klimkos knygoje „Vilniaus rotušė ir jos laikrodis“ apžvelgiama mechaninio laikrodžio išradimo ir tobulinimo istorija. Pateikiama istoriografinių žinių apie Vilniaus rotušės laikrodį ir jo varpus, taip pat apie šiuos viešajam miesto gyvenimui būtinus atributus gaminusius amatininkus – laikrodininkus ir varpų liejikus. Aprašomi ir kai kurių kitų Lietuvos miestų ir miestelių istoriniai laikrodžiai.

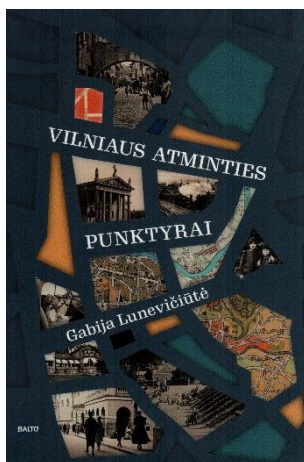
„Knygos ant medžių neauga“: išsaugoti ir perduoti atmintį: parodos katalogas [2020–2021, Vilnius] / [tekstų autoriai Rūta Anulytė, Stanislovas Stasiulis, Saulė Valiūnaitė]. – [Vilnius]: [Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus], [2020] ([Vilnius]: BALTO print). – [44] p.: iliustr., faks., portr.

Kataloge pristatomi vertingiausi Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejaus judaikos kolekcijos eksponatai, atskleidžiant jų sukūrimo, išsaugojimo aplinkybes bei priežastis. Patys eksponatai čia tampa skirtingų istorinių peripetijų dalyviais, liudytojais ir pasakotojais, o muziejaus paroda – žvilgsniu į visavertę ir labai reikšmingą Lietuvos istorijos bei kultūros dalį.

Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais / Benjaminas Kondratas. – Vilnius: Margi raštai, 2004-. – kn.: iliustr. Kn. 20. – Trakų, Elektrėnų ir Birštono krašte. – Vilnius: [Karminas], 2020 (Vilnius: Karminas). – 400, [1] p: iliustr.

„Kūrėjų pėdsakais“ – išsami Lietuvos literatūrinės kraštotyros leidinių serija, skirta šalies regionų ir atskirų vietovių literatūriniam paveldui. 20-oje šios serijos knygoje pateikiamos Trakų, Elektrėnų ir Birštono krašto kūrėjų biografijos.

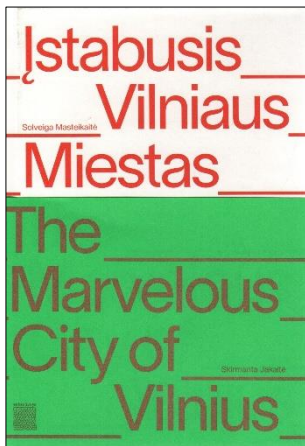
Lunevičiūtė, Gabija. Vilniaus atminties punktyrai. – Vilnius: BALTO leidybos namai, 2020. – 375, [1] p.: iliustr., faks., portr., žml.

Žurnalistės, Vilniaus miesto gidės Gabijos Lunevičiūtės knyga kviečia pasivaikščioti senųjų vilniečių pėdomis. Kiekvieną knygos pasakojimą papildo gausiai archyvinėmis ir dabartinėmis nuotraukomis iliustruota informacija apie minimus pastatus, vietas, įvykius bei to laikmečio žemėlapiai.

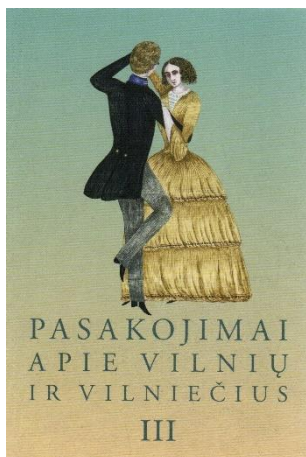
Markučių dvaro sodybos medinio gyvenamojo namo statybos istorija: [projekto leidinys]. – Vilnius: Literatūrinis A. Puškino muziejus, 2020 (Vilnius: Baltijos kopija). – 107, [1] p.: iliustr., faks.

Knygoje spausdinama trumpa Markučių vietovės istorija, pateikiamos Markučių dvaro sodybos šeimininkų Melnikovų-Puškinų ir gyvenamąjį namą projektavusio architekto Jeronimo Lastovskio biografijos. Leidiniai iliustruoti ponų namo piešinių ir brėžinių faksimilėmis, interjero ir dekoro nuotraukomis, nežinomo XIX a. autoriaus Naujosios Michailovskojės vilos eskizais.

Masteikaitė, Solveiga. Įstabusis Vilniaus miestas = The marvelous city of Vilnius: [legenda] / Solveiga Masteikaitė, Skirmanta Jakaitė; [į anglų kalbą vertė Rimas Užgiris]. – Vilnius: Aukso žuvys, 2020 ([Vilnius]: BALTO print). – [72] p.: iliustr.

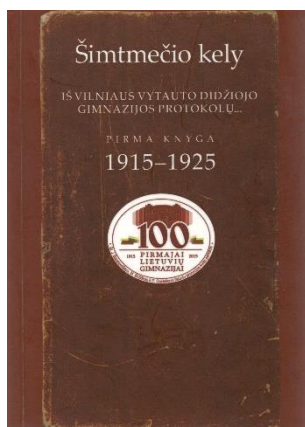
Knygoje lietuvių ir anglų kalbomis naujai, šiuolaikiškai pasakojama legenda apie Vilniaus miesto įkūrimą, kurioje susijungia grafinės iliustracijos ir minimalistiskai glaustas, poetiškas tekstas. Jis kelia klausimus, į kuriuos įdomu ieškoti atsakymų: kaip atsiranda miestai? nuo ko jie prasideda? nuo akmens, nuo žodžio, nuo sutarties? ar iš žiniuonio sapno? Kas yra Vilnius? Autorėms Vilnius yra „žaluma, atsispindinti upėse ir verslo centrų stikluose, veikiantys ir neveikiantys fontanai, rytinis cinamono, kirpyklų parfumų, nulyto asfalto ir elektros kvapas ore, paslaptųjų girios būtybių procesijos šešėliuose“.

Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius / sudarytoja Zita Medišauskienė. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018-. – kn.: iliustr., faks.

[Kn.] 3. – 2020 (Vilnius). – 221, [1] p.: iliustr., faks., portr. – Aut.: Ludwik Czarkowski, Reda Griškaitė, Arkadijus Kovneris, Jolita Sarcevičienė. – Bibliogr. str. gale.

Trečioje serijos knygoje pasakojama apie XVIII–XIX amžių vilniečių ir Vilniaus gyvenimą. Ši kart skaitytojas galės susipažinti ne tik su krikščioniškosios miesto gyventojų dalies, bet ir žydų gyvenimo epizodais. Arkadijaus Kovnerio, sudėtingo likimo vilniečio žydo, atsiminimai atskleidžia žydų šeimos kasdienybę ir buitį, žydų jaunuolių gyvenimą ir siekius Vilniuje bei gretimose vietovėse. Netikėtas, detalių prisodrintas XIX amžiaus antrosios pusės Vilniaus aprašymas, atmieštas žavingais ir neretai unikaliais miesto vaizdais, atsiveria Liudviko Čarkovskio tekstuose. Jau ne kasdienybei, o šventėms skiriamas pasakojimas apie Vilniaus karnavalą – visada ir visų lauktą nuodėmingą pramogų ir šėlsmo laiką, kai miesto gyventojai ir svečiai šoko iki paryčių, linksminosi iki alpulio. O pradėdama knygelė intelektualiais Vilniaus miestiečių horizontai XVIII amžiuje. Juos pamatyti galima vartant asmeninių bibliotekų knygas.

Raščiuvienė, Irena. Šimtmečio kely: iš Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos protokolų. – Vilnius: Žuvėdra, 2020-. – kn.: faks.

Kn. 1: 1915–1925. – 2020 (Vilnius). – 83, [4] p.: faks.

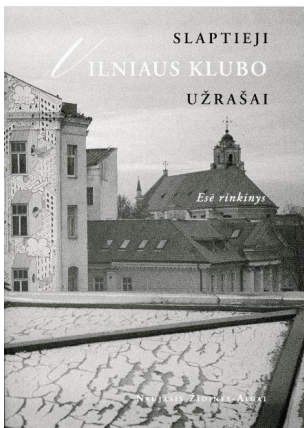
Kn. 2: 1925–1935. – 2020 (Vilnius). – 140, [4] p.: iliustr., faks.

Knyga skirta Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos bendruomenei, kuri mini 105-ąsias gimnazijos įkūrimo metines. Leidinyje skelbiama 1915–1935 m. Vytauto Didžiojo gimnazijos pedagogų tarybos protokolų medžiaga, pateikiami gimnaziją baigusiu abiturientų sąrašai. Leidinys iliustruotas protokolų faksimilėmis ir nuotraukomis iš Vytauto Didžiojo gimnazijos archyvo.

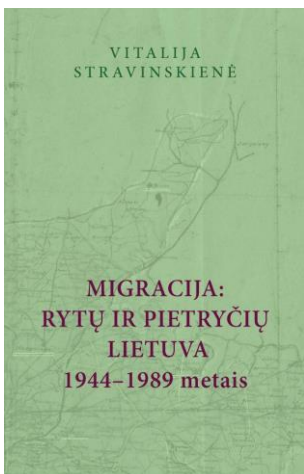
Semionovė, Dominyka. Šimtmečio delnuose: margas Trakų kraštas. – Trakai [i.e. Vilnius]: [Aktin], 2020 ([Vilnius]: Spauda). – 419, [1] p.: iliustr., portr.

Knygoje rašoma apie Trakų krašte gyvenančių tautų amatininkystės tradicijas, kultūrą, šventes ir visa tai kuriančius žmones.

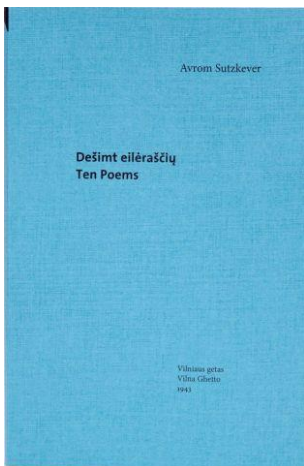
Slaptieji Vilniaus klubo užrašai: esė rinkinys / sudarytojas Laurynas Peluritis. – Vilnius: Naujasis židinys-Aidai, 2020. – 144, [1] p.: iliustr.

„Slaptieji Vilniaus Klubo užrašai“ yra dvylikos šiame mieste gyvenančių filosofų, rašytojų, architektų ir tiesiog miesto stebėtojų esė rinktinė, gimusi iš to paties pavadinimo skilties žurnale „Naujasis Židinys–Aidai“. Knyga atsirado kaip įvairių autorių mėginimas pažvelgti į Vilnių iš skirtingų, visada asmeninių patirčių. O drauge – apibrėžti savo santykį su mums brangiu miestu. Tai yra bandymai aiškiau suvokti, koks Vilnius mums yra dabar ir kodėl jis yra būtent toks. Skiltis ėjo nuo 2018 m. rudens iki 2020 m. vasario, o jos pavadinimą bei finansines galimybes šiems tekstams atsirasti bei materializuotis knygelės pavidalu suteikė Vilniaus klubas.

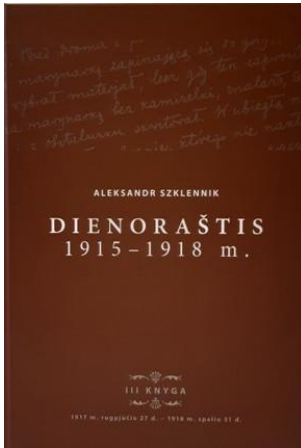
Stravinskienė, Vitalija. Migracija: Rytų ir Pietryčių Lietuva 1944–1989 metais. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2020 (Vilnius: Baltijos kopija). – 255, [1] p.: iliustr., faks., portr., žml.

Monografijoje nagrinėjama, kaip migracija – tiek priverstinė, tiek savanoriška – keitė Vilnių ir Rytų bei Pietryčių Lietuvą sovietmečiu (1944–1989), kokią įtaką ji darė Vilniaus lituanizavimui, regiono demografinėi ir etninei raidai, gyventojų tarpusavio santykiams, žmonių likimams.

Sutzkever, Avrom. Dešimt eilėraščių = Ten poems: Vilniaus getas, 1943: žydų paveldas / Avrom Sutzkever; [sudarytoja Lara Lempertienė]; [tekstų autoriai Mindaugas Kvietkauskas, David E. Fishman, Lara Lempertienė]. – Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2020. – 154, [25] p.: faks.

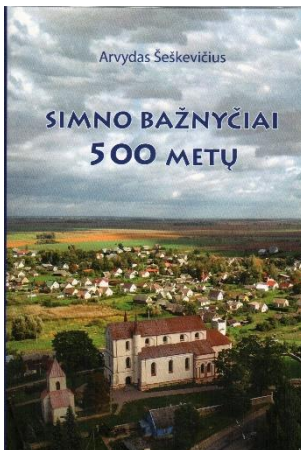
„Dešimt eilėraščių“ yra išskirtinis leidinys – tai publikuota A. Suckeverio Vilniaus gete 1943 m. sudaryta rankraštinė knyga, rasta Nacionalinėje bibliotekoje kartu su kitais A. Suckeverio geto laikotarpio rankraščiais. Be jidiš teksto, knygoje yra eilėraščių vertimai į lietuvių ir anglų kalbas, taip pat du A. Suckeverio gyvenimą ir kūrybą pristatantys straipsniai.

Szklennik, Aleksander. Dienoraštis 1915–1918 m. / Aleksandr Szklennik; parengė Edmundas Gimžauskas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017-. – kn.: iliustr.

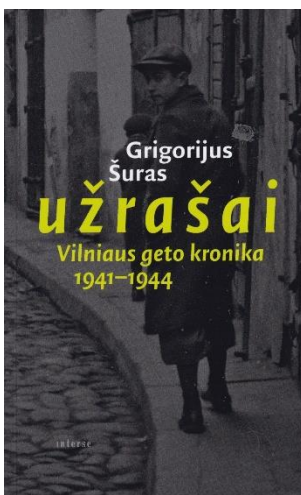
Kn. 3: 1917 m. rugpjūčio 27 d. – 2018 m. spalio 31 d. – 2020 (Vilnius). – 629, [1] p.: faks.

Trečioji, paskutinė, XX a. pradžios Vilniaus visuomenės veikėjo, inžinieriaus ir kooperatininko Aleksandro Szklenniko 1915–1918 m. rašyto dienoraščio publikacijos knyga apima 1917 m. rugpjūčio 27–1918 m. spalio 31 d. laikotarpį, kuriam autorius skyrė paskutiniuosius du – aštuntąjį ir devintąjį – savo dienoraščio sąsiuvinius. Šiuo Pirmojo pasaulinio karo periodu dienoraščio autorius daugiausia dėmesio skyrė tarptautiniams reikalams, nulėmusiems Vilniaus ir viso Lietuvos krašto likimą. Vilnietiškos karo metų buitės, gyvenamos aprašymai, dominavę ankstesniuose dienoraščio sąsiuvinuose, šįkart užleidžia vietą politikos aktualijoms. Fiksuodamas lietuvių etnopolitinio judėjimo žingsnius, darytus žengiant keliu į Vasario 16-osios akto paskelbimą ir po jo, dienoraščio autorius kartu išryškina kitų Vilniaus tautybių reakcijas į lietuvių veiklą.

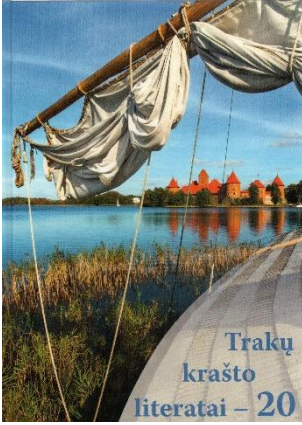
Šeškevičius, Arvydas. Simno bažnyčia 500 metų. – Kaunas: Naujasis lankas, 2020 (Kaunas: Morkūnas ir Ko). – 335, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje apžvelgiama Simno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios istorija nuo įsteigimo iki 1940 metų. Pasakojama apie išlikusius bažnyčios lobius, čia dirbusius kunigus, vargonininkus.

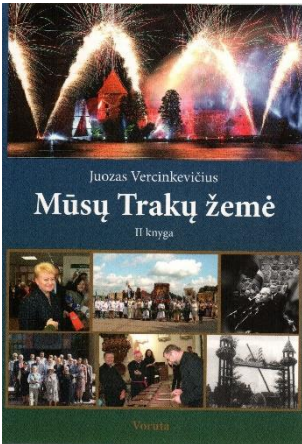
Šuras, Hiršas. Užrašai: Vilniaus geto kronika, 1941–1944 / Grigorijus Šuras; [iš rusų kalbos vertė Nijolė Kvaraciejūtė ir Algimantas Antanavičius] . – 2-asis patais. ir papild. leid. – Vilnius: Inter Se, 2020. – 178, [3] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje publikuojamas Grigorijaus Šuro rankraštis, rašytas 1941–1944 m. Vilniaus gete ir stovykloje „Kailis“, į kurią jis pateko likviduojant Vilniaus getą. Originalūs užrašai rašyti rusų k., sąsiuvinuose, ant atskirų lapelių, kurie kartais būdavo perrašomi į sąsiuvinius. Dienoraštyje fiksuota Vilniaus geto kasdienybė, svarbiausi istoriniai įvykiai.

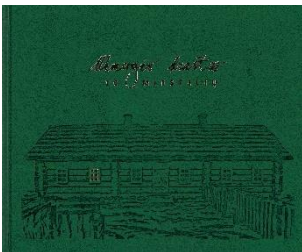
Trakų krašto literatai – 20: [Trakų rajono literatų brolijos „Aukuras“] almanachas / [sudarytojos Teresė Balkutė-Zolotuchinienė, Rūta Daudytė-Minkevičienė, Irma Stadalnykaitė]. – Trakai: „Vorutos“ fondas, 2020 (Vilnius: BALTO print). – 239, [1] p.: portr.

Almanache pateikiami keturiasdešimt šešių autorių poezijos, prozos, publicistikos kūriniai, portretinės nuotraukos ir biografijos.

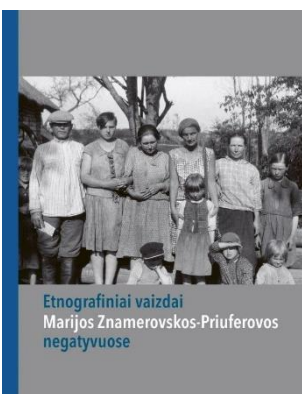
Vercinkevičius, Juozas. Mūsų Trakų žemė: publicistika. - Trakai : „Vorutos“ fondas, 2017-. – kn.: iliustr. D. 2. – 2020 (Vilnius). – 391, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje rašoma apie Trakų rajono Sąjūdžio istoriją, Trakų socialines problemas, skelbiami straipsniai švietimo, kultūros, medicinos, sporto, religijos, tautinių mažumų temomis.

Vytautas Dainius. Ukmergės kraštas. Dešimt miestelių. – [Ukmergė]: Ukmergės rajono savivaldybės Vlado Šlaito viešoji biblioteka, [2020] ([Biruliškės, Kauno r.]: Kopa). – [64] p.: iliustr.

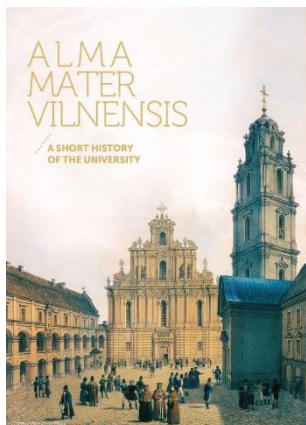
Leidinyje spausdinamos Ukmergės krašto miestelių (Deltuvos, Lyduokių, Pabaisko, Šešuolių, Siesikų, Taujėnų, Veprių, Vidiškių, Želvos, Žemaitkiemio) nuotraukos.

Znamierowska-Prüfferowa, Maria. Etnografiniai vaizdai Marijos Znamierovskos-Priufferovos negatyvuose: [rinkinys] / [sudarytoja ir įvadinį tekstų autorė Laima Lapėnaitė]. – Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, [2020] (Vilnius: Petro ofsetas). – 333, [2] p.: iliustr.

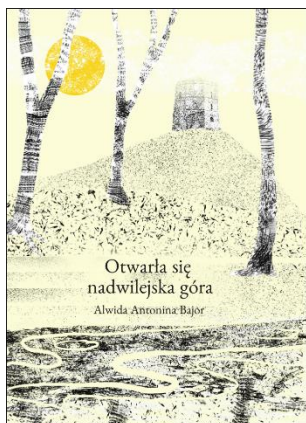
Etnologės ir muziejininkės Marijos Znamierovskos-Priufferovos etnografinių negatyvų rinkinyje vaizduojama Vilniaus, Balstogės, Polesės ir Naugarduko vaivadijų gyventojų etninė kultūra XX amžiaus 3-4 dešimtmečiais. Leidinį sudaro įvadiniai tekstai, teminis etnografinių vaizdų katalogas ir vietovardžių rodyklė.

LEIDINIAI UŽSIENIO KALBOMIS

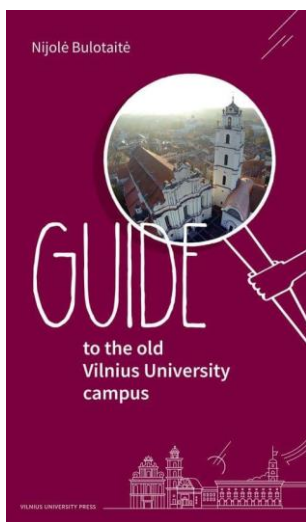
Alma Mater Vilnensis: a short history of the university / [edited by Loreta Skurvydaitė]. – Vilnius: Vilnius University Press, 2020 (Vilnius: Petro ofsetas). – 223, [1] p.: iliustr., faks., portr., žml.

Knygoje glaustai pristatoma Vilniaus universiteto istorija nuo įkūrimo iki šių dienų, išskiriami esminiai jo raidos etapai, idėjos, pasiekimai ir asmenybės. Siekiama parodyti Universiteto istorijos tęstinumą, nepaisant sudėtingų ir kartais nepalankių istorinių aplinkybių, atskleisti jo svarbą valstybės ir visuomenės gyvenime. Pateikiama gausi ikonografinė medžiaga, papildanti, o kartais ir naujai prakalbinanti žinomus ar mažiau girdėtus Universiteto istorijos faktus.

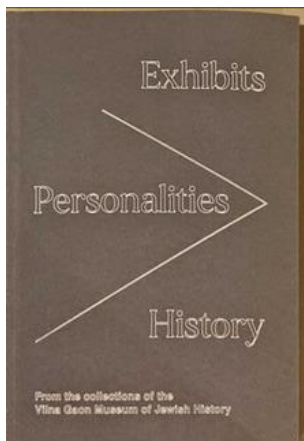
Bajor, Alwida Antonina. Otwarla się nadwilejska góra. – Kraków: Choose and win media Mikołaj Kolyszko, 2020. – 257, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Knyga skirta 1863 m. sukilėliams, jos pagrindiniai herojai – Žygimantas Sirakauskas, Boleslovas Kajetanas Koliško, taip pat Michailas Muravjovas-korikas. Knyga iliustruota aptariamą epochą fotografijomis ir archyvų medžiaga.

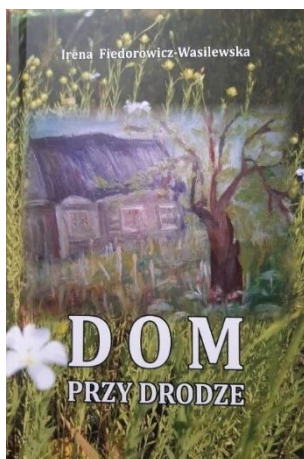
Bulotaitė, Nijolė. Guide to the old Vilnius University campus / Nijolė Bulotaitė; [translator Gediminas Auškalis]. – Vilnius: Vilnius University Press, 2020. – 109, [1] p.: iliustr., faks., portr.

VU komunikacijos specialistės ir gidės knygoje rašoma apie senuosius Vilniaus universiteto rūmus – jaukius kiemelius, įspūdingas istorines sales, arkadas bei kitas akį traukiančias ir abejingų nepaliekančias erdves. Vadove taip pat pateikiamos spalvingos istorijos, faktai, legendos apie mokslo bendruomenės narius įvairiais universiteto gyvavimo laikotarpiais.

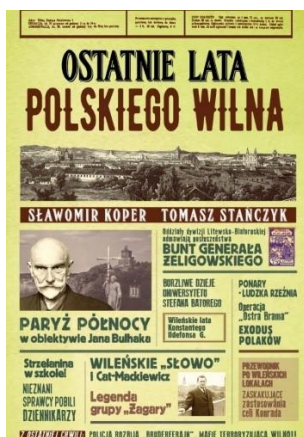
Exhibits, personalities, history: from the collections of the Vilna Gaon Museum of Jewish History / [compiled by Vilma Gradinskaitė, Iona Murauskaitė, Kamilė Rupeikaitė]. – [Vilnius]: [Vilna Gaon Museum of Jewish History], [2020] ([Biruliškės, Kauno r.]: Kopa). – 113, [3] p.: iliustr., faks.

Leidinyje apžvelgiama Vilniaus Gaono žydų muziejaus istorija, pristatomi 53 vertingiausi muziejaus eksponatai: ritualiniai objektai ir kiti daiktai, spaudiniai ir rankraščiai, fotografijos, tapybos, grafikos, akvarelės darbai, piešiniai, skulptūros ir medaliai.

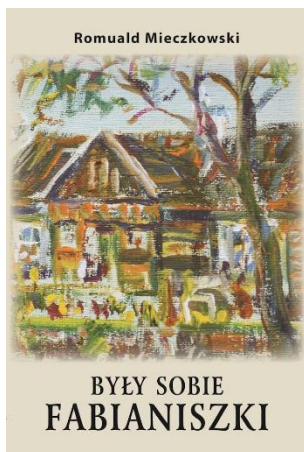
Fedorovič-Vasilevska, Irena. Dom przy drodze. – Wilno: [I. Fiedorovič-Vasilevska], 2020 (Vilnius: Standart Impresa). – 70, [2] p.: iliustr., portr.

Leidinyje rašoma apie Vilniaus krašto apylinkes: Petešą, Kalviškes, Totorinę, kitas vietas. Knyga parašyta remiantis archyvine medžiaga bei vietinių žmonių prisiminimais. Leidinys gausiai iliustruotas autorės darytomis ir archyvinėmis nuotraukomis.

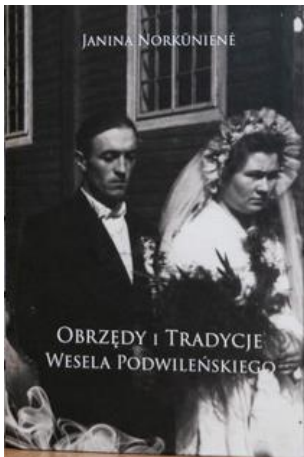
Koper, Sławomir. Ostatnie lata polskiego Wilna / Sławomir Koper, Tomasz Stańczyk. – Warszawa: Fronda, 2020. – 559 p.: ilustr., faks., portr., žml.

Knygoje rašoma apie lietuvių ir lenkų ginčus dėl Vilniaus krašto, maršalo Juzefo Piłsudskio jaunystę Vilniaus mieste, generolo Liucjano Żeligovskio maištą, žydiškąją Vilnių, Rasų kapines, Stepono Batoro universitetą, Vilniuje dirbusius lenkų kultūros ir meno veikėjus, lenkų kultūros įstaigas, kavines, muges. Pasakojama apie Rusijos ir Vokietijos okupuotą Vilnių, Armijos Krajovos veiklą, Panerių žudynes.

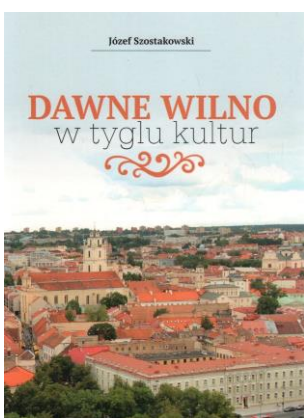
Mečkovski, Romuald. Były sobie Fabianiszki / Romuald Mieczkowski. – Wilno: Viešoji įstaiga „Znad Wili“ kultūros plėtros draugija, 2020 (Warszawa: Efekt). – 134, [4] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje rašoma apie Fabijoniškių vietovės istoriją, pasakojama apie pokario metų gyventojus, atskleidžiamas autoriaus požiūris į savo gimtąją vietą, santykis su Lietuva ir Lenkija.

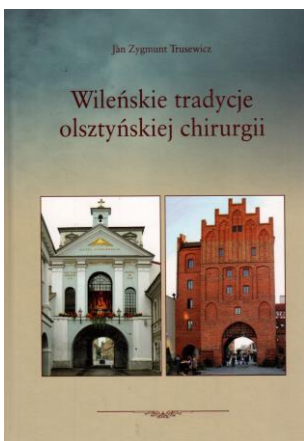
Norkūnienė, Janina. Obrzędy i tradycje wesela podwileńskiego. – [Kaišiadorys]: [Printėja], [2020]-. – Kn.: iliustr., portr. [Ks. 2]: części 6–12. – [2020] ([Kaišiadorys] : Printėja). – 392 p.: iliustr., portr.

Knygoje aptariamos Vilnijos krašto lenkų tautinės mažumos etninės kultūros tradicijos, bendruomenės veikla. Kūrinys sudėtas iš liaudies dainų, sujungus jas eiliuotais dialogais į vientisą pasakojimą apie vietinius tradicinius papročius. Tad čia susipynusios folkloro bei liaudiškojo autorinio eiliavimo formos, kurioms turėjo įtakos miesto kultūra. Profesionaliosios kultūros įtaką šiam kūrinui pabrėžia įterpta kompozitoriaus Stanislovo Moniuškos daina, taip pat ir kai kurių čia pateiktų liaudies dainų neabejotina kilmė iš romansų ar baladžių. Etnologinę kūrinio vertę sudaro dainų autentiškumas ir nurodyti pateikėjų duomenys; kultūrinę – galimybė jį panaudoti kaip scenarijų meninėje saviveikloje.

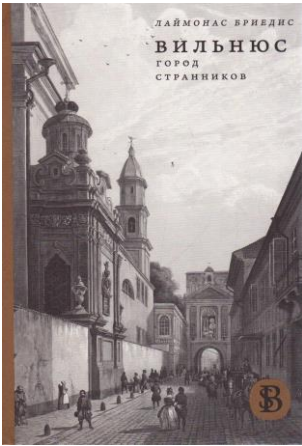
Šostakovski, Juzef. Dawne Wilno w tyglu kultur / Józef Szostakowski. – [Vilnius]: [J. Szostakowski], [2020] (Vilnius: Standartų sp.). – 181, [3] p.: iliustr.

Knygoje apžvelgiama Vilniaus miesto istorija nuo jo įkūrimo iki šių dienų. Atskirais laikotarpiais aptariama Vilniaus savivalda, amatai, kultūrinių visuomeninių institucijų veikla, daugiakultūris Vilniaus paveldas, atskirų etninių grupių ir pavienių asmenų poveikis miesto architektūrai, kultūriniam bei visuomeniniam gyvenimui.

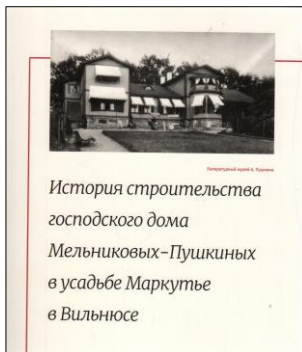
Trusewicz, Jan Zygmunt. Wileńskie tradycje olsztyńskiej chirurgii. – Olsztyn: Pracownia Wydawnicza „ElSet“, 2020. – 271, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Monografijoje aptariama lenkų padėtis Vilniuje ir Vilniaus krašte pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, Vilniaus Stepono Batoro universiteto Medicinos fakulteto struktūra, veikla, personalas, Vilniaus medicinos draugijos veikla, įtaka Olštyno miesto (Lenkija) chirurgijai.

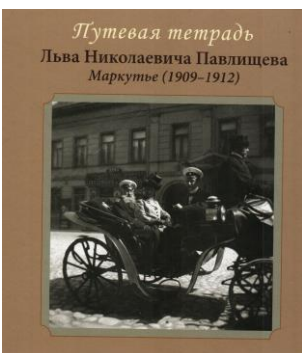
Бриедис, Лаймонас. Вильнюс: город странников. – Москва: ИД Высшей школы экономики, 2020. – 334, [2] p.: iliustr., faks., žml.

Knygoje pasakojama apie daugiakultūrę Lietuvos sostinę nuo XIV a. iki šių dienų. Vilnius kaip „geografinė asmenybė“ ir „istorinis herojus“ parodomas jį aplankusių kitataučių akimis. Remdamasis daugybe šaltinių įvairiomis kalbomis, autorius atskleidžia, koks buvo kartografinis, politinis ir kultūrinis miestas įvairiais istoriniais laikotarpiais. Pagoniškos kunigaikštystės sostinė katalikų misionierių akimis; barokinis miestas Europos kartografų akimis; Lenkijos provincija garsaus keliautojo ir gamtininko Georgo Forsterio akimis; miestas per 1812 m. karą Vienos gydytojo Josefo Franko akimis; Vilnius kaip Rusijos imperijos dalis rusų klasikų Aleksandro Ostrovskio, Fiodoro Dostojevskio, Levo Tolstojaus akimis; okupuotas miestas Pirmojo pasaulinio karo metais vokiečių kareivio akimis; paslaptingas žydų Vilnius vokiečių rašytojo modernisto Alfredo Döblino akimis – tik dalis siužetų, įtrauktų į daugiabalsį pasakojimą apie Vilnių.

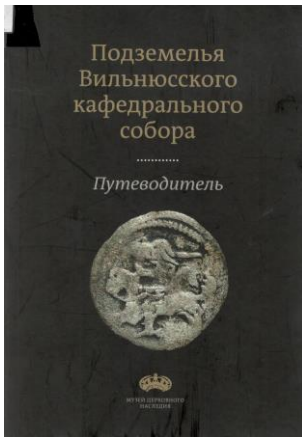
История строительства господского дома Мельниковых-Пушкиных в усадьбе Маркутье в Вильнюсе / [Литературный музей А. Пушкина]. – Вильнюс: Литературный музей А. Пушкина, 2020 (Вильнюс: Baltijos kopija). – 107, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Knygoje spausdinama trumpa Markučių vietovės istorija, pateikiamos Markučių dvaro sodybos šeimininkų Melnikovų-Puškinų ir gyvenamąjį namą projektavusio architekto Jeronimo Lastovskio biografijos. Leidiniai iliustruoti ponų namo piešinių ir brėžinių faksimilėmis, interjero ir dekoro nuotraukomis, nežinomo XIX a. autoriaus Naujosios Michailovskojės vilos eskizais.

Павлищев, Лев Николаевич. Путевая тетрадь Льва Николаевича Павлищева: Маркутье (1909–1912). – Вильнюс: Литературinis Aleksandro Puškino muziejus, 2020 (Vilnius: Petro ofsetas). – 280 p.: iliustr., faks., portr.

Memuaristo Levo Pavliščevo kelionių dienoraštyje rašoma apie Markučių dvaro buitį. Leidinys iliustruotas nuotraukomis iš Literatūrinio A. Puškino muziejaus archyvo.

Подземелья Вильнюсского кафедрального собора: путеводитель / составитель Сигита Маслаускайте-Мажилене. – Вильнюс: Музей церковного наследия, 2020 (Vilnius: Standartų sp.). – 118, [9] p.: iliustr., faks., portr.

Книгоje trumpai apžvelgiama Vilniaus arkikatedros istorija, pristatomi katedros požemių archeologiniai radiniai ir moksliniai tyrimai, rašoma apie katedros požemiuose palaidotus Bažnyčiai ir Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei nusipelnčius asmenis, karališkąjį mauzoliejų.

Суцкевер, Авром. Із Віленського гетто; Зелений акваріум. Оповідання. – [Київ]: Дух і Літера, [2020]. – 373 p.: žml.

Leidinyje spausdinama poeto Abraomo Suckeverio esė knyga „Iš Vilniaus geto“ ir prozos eilėraščių rinkinys „Žalias akvariumas. Istorija“. Pirmąjį savo kūrinį jis parašė kaip Antrojo pasaulinio karo ir Holokausto įvykių liudininkas – kartu su Lietuvos sostinės žydais poetas buvo įkalintas Vilniaus gete. Tokiomis sąlygomis A. Suckeveris kartu su kitais menininkais ir rašytojais keletą metų iš eilės gelbėjo Lietuvos žydų kultūros paveldą nuo visiško sunaikinimo, o vėliau partizanų būryje kovojo už gyvybę ir laisvę. Antrajame kūrinyje – skirtingų metų tekstai, kuriuose palyginimo forma iš naujo interpretuojama vaikystė, augimas ir išgyvenimas karo sąlygomis, tolimesnis poeto likimas, jo gyvenimas naujai susikūrusioje Izraelio valstybėje ir netikėti susitikimai kelionių po pasaulį metu.